

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.009.05.2019

Marek Madetko
Dyrektor
Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 3
im. Płk. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka”
w Busku-Zdroju
ul. Grotta 3
28-100 Busko-Zdrój

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/075 Indywidualizacja kształcenia po wprowadzeniu zmian w przepisach oświatowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Płk. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka” w Busku-Zdroju (dalej: Szkoła)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Madetko, dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 3 im. Płk. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka” w Busku-Zdroju, od 1 września 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrażanie zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania. 2. Monitorowanie wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania. 3. Efekty zmian indywidualizacji procesu nauczania.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2017/2018 i 2018/2019, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach
Kontroler	Zbigniew Jurkowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/101/2019 z 14 listopada 2019 r.

(akta kontroli str. 1-3)

---

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Szkoły w skontrolowanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W związku ze zmianami przepisów oświatowych dotyczących indywidualizacji procesu nauczania, które weszły w życie w roku szkolnym 2017/2018 w Szkole wdrożono regulacje i procedury dostosowane do nowych uregulowań i poinformowano o nich rodziców uczniów. W Szkole prawidłowo rozpoznawano możliwości psychofizyczne, potrzeby rozwojowe i sytuację rodzinną uczniów, dążąc do zidentyfikowania ich zdolności i zrozumienia trudności oraz podejmowano współpracę z rodzicami w zakresie organizacji form wsparcia. Zdiagnozowane potrzeby stanowiły podstawę opracowania indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych i zaplanowania form wsparcia dla uczniów korzystających z kształcenia specjalnego. W przypadku dwóch uczniów objętych badaniem, trzy opracowane dla nich wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania (WOPFU), nie zostały podpisane przez wszystkich członków zespołu, dokonujących tych ocen. Prawidłowo zorganizowano kształcenie specjalne, nauczanie indywidualne oraz zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia. Prowadzono także wieloaspektowe rozpoznanie potrzeb uczniów dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W Szkole udzielano tej pomocy w formach wymienionej w § 6 ust. 2 pkt 2-9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach³.

Szkoła współpracowała z rodzicami uczniów, a także podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Dyrektor Szkoły należycie realizował działania wynikające z pełnionego nadzoru pedagogicznego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wdrażanie zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu
faktycznego

1.1. Przygotowanie dokumentów wewnętrznych uwzględniających zmieniony stan prawny

Liczba uczniów Szkoły na 30 września 2017 r. wyniosła 576, z tego: 547 w klasach szkoły podstawowej (22 oddziały) oraz 29 w oddziałach przedszkolnych (dwa oddziały). Na 30 września 2017 r. w Szkole było zatrudnionych 55 nauczycieli.

Na 30 września 2018 r. liczba uczniów wyniosła 664, z tego: 639 w szkole podstawowej oraz 25 w oddziale przedszkolnym. W Szkole było zatrudnionych 64 nauczycieli. W latach szkolnych 2017/2018 oraz 2018/2019, średnia liczebność w oddziałach szkolnych wyniosła od 21 do 30 uczniów.

(akta kontroli str. 190-201 i 246)

W Szkole opracowano znowelizowany statut⁴, uchwalony przez Radę Pedagogiczną. Zawierał on, wymagane art. 98 ust. 1 pkt 4, 7, 8, 22 ustawy z dnia

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 1591 ze zm., zwanego dalej rozporządzeniem o pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

⁴ Załącznik do uchwały Nr 11/XI/2017 z 27 listopada 2017 r. Rady Pedagogicznej Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 3 im. Płk. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka” w Busku-Zdroju.

14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁵: cele i zadania szkoły wynikające z przepisów prawa oraz sposób ich wykonywania, w tym w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz organizowania opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi; zakres zadań nauczycieli oraz wychowawców, pedagoga, psychologa, logopedy, a także sposób i formy wykonywania tych zadań, dostosowane do wieku i potrzeb uczniów i warunków środowiskowych szkoły; szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego uczniów; formy opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych jest potrzebna pomoc i wsparcie.

W statucie podano, że pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniowi w Szkole polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu jego indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia wynikających w szczególności z: niepełnosprawności, niedostosowania społecznego, zagrożenia niedostosowaniem społecznym, szczególnych uzdolnień, specyficznych trudności w uczeniu się, deficytów kompetencji i zaburzeń komunikacji językowej, choroby przewlekłej, sytuacji kryzysowych lub traumatycznych, niepowodzeń edukacyjnych, zaburzeń zachowania i emocji, zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania wolnego czasu i kontaktami środowiskowymi, trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

W statucie wskazano następujące formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej przez Szkołę: klasy terapeutyczne, zajęcia rozwijające uzdolnienia, zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się, zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne oraz inne o charakterze terapeutycznym), zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, zindywidualizowana ścieżka kształcenia, warsztaty, porady i konsultacje.

W statucie podano również, że Szkoła współpracuje między innymi z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Busku-Zdroju, celem uzyskania wsparcia merytorycznego dla nauczycieli i specjalistów oraz udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Osobą wyznaczoną do koordynacji tej współpracy był pedagog szkolny. Statut nie zawierał zapisów ograniczających dostępność placówki dla uczniów z niepełnosprawnościami oraz dla uczniów przewlekle chorych. Znowelizowany statut był dostępny na stronie internetowej Szkoły.

(akta kontroli str. 4-175)

Na poszczególne lata szkolne, Rada Rodziców Szkoły, stosownie do wymogów art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy – Prawo oświatowe uchwaliła w porozumieniu z Radą Pedagogiczną Szkoły program wychowawczo-profilaktyczny. Działania określone w poszczególnych programach, przewidywały kształtowanie w społeczności szkolnej właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

(akta kontroli str. 247-363 i 1329-1332)

W Szkole zostały wprowadzone *Procedury organizowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej*. Nie zostały one zamieszczone na stronie internetowej Szkoły. Dyrektor wyjaśnił, że każda osoba, która chce zaznajomić się z jego treścią ma możliwość wglądu do tego dokumentu w sekretariacie Szkoły. Ponadto wychowawcy klas zostali zobowiązani do zapoznania z tym dokumentem rodziców podczas spotkań na początku każdego roku szkolnego. Ww. dokument

---

⁵ Dz. U. z 2019 r., poz. 1148 ze zm.

zawierał procedury dotyczące organizacji procesu kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami. Tylko Statut Szkoły został zamieszczony na stronie internetowej Szkoły. Załączniki do ww. *Procedur*, stanowiły: *Wniosek dotyczący udzielenia uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej* oraz *Informacja o ustalonych formach udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej*. W przypadku zdiagnozowania w stosunku do ucznia potrzeby udzielenia pomocy, wnioskodawca na ww. wniosku występował do dyrektora szkoły o wyrażenie zgody o objęcie ucznia pomocą w formach określonych we wniosku. Na tej podstawie dyrektor szkoły ustalał formy udzielanej pomocy oraz wymiar godzin. Z dokumentem szczegółowo zapoznawano rodziców, którzy byli proszeni o wyrażenie zgody na korzystanie z zaproponowanych przez Szkołę form pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dziecka.

(akta kontroli str. 213-224, 1333-1335)

1.2. Rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów

a). W latach szkolnych 2017/2018 oraz 2018/2019 (na 30 września) nie było w Szkole uczniów realizujących indywidualny tok/program nauki oraz uczniów realizujących obowiązek szkolny poza szkołą, czyli objętych tzw. „nauczaniem domowym”.

W roku szkolnym 2017/2018 sześciu uczniów posiadało orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (w związku z następującymi niepełnosprawnościami: słabosłyszący – dwóch, autyzm, zespół Aspergera, słabowidzący oraz niepełnosprawność ruchowa). W roku szkolnym 2018/2019 ośmiu uczniów posiadało orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym sześciu, którzy mieli orzeczenie w ubiegłym roku szkolnym. Ponadto dwóch uczniów uzyskało orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w uwagi na niepełnosprawność – zespół Aspergera.

W roku szkolnym 2018/2019 zorganizowano jednemu uczniowi zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia. Dla innego ucznia Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Busku-Zdroju wydała w roku szkolnym 2017/2018 (6 czerwca 2018 r.) opinię o potrzebie zorganizowania takiej formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Z uwagi jednak na pogorszenie stanu zdrowia ucznia, opinia ta została unieważniona i wydano orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania od roku szkolnego 2018/2019. W roku szkolnym 2018/2019 zainicjowano w Szkole zindywidualizowaną ścieżkę dla dwóch innych uczniów, dla jednego (edukacja wczesnoszkolna) od drugiego semestru, a dla drugiego od stycznia 2019 r.⁶.

Dwóch innych uczniów było objętych indywidualnym nauczaniem w latach szkolnych 2017/2018-2018/2019.

Szczegółowe badania przeprowadzono na próbie obejmującej:

- sześciu uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (w związku z następującymi niepełnosprawnościami: dwóch – zespół Aspergera i po jednym – autyzm, niepełnosprawność ruchowa, niedowidzący, słabosłyszący);
- trzech z orzeczeniami o potrzebie indywidualnego nauczania;
- ucznia z opinią o potrzebie objęcia zindywidualizowaną ścieżką kształcenia na rok szkolny 2018/2019;
- dwa oddziały klasowe.

(akta kontroli str. 425-434, 769, 915 i 1352)

⁶ W odniesieniu do tego ucznia Dyrektor szkoły skierował wniosek do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Busku-Zdroju o pogłębioną diagnozę trudności ucznia.

b). Kształcenie specjalne sześciu uczniów zorganizowano na podstawie aktualnych orzeczeń. Każdorazowo terminowo opracowano WOPFU, uwzględniające np.: rozwój fizyczny, funkcjonowanie poznawcze, funkcjonowanie społeczne, emocje i motywacje uczniów, komunikację, samodzielność, szczególne uzdolnienia, a także inne ważne obszary z punktu widzenia funkcjonowania dziecka oraz wypracowane wnioski dotyczące diagnozy, tj. elementy, o których mowa w § 6 ust. 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym⁷. Diagnozę uczniów każdorazowo przeprowadził zespół nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem (Zespół). Nie wszystkie WOPFU były jednak podpisywane przez członków tego Zespołu, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Z dokumentacji dotyczącej uczniów wynikało, że podczas opracowywania WOPFU współpracowano z rodzicami uczniów.

Zapisy WOPFU oraz zalecenia orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, nie uzasadniały organizacji procesu kształcenia uczniów poza oddziałem klasowym. W orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, jednego z ww. uczniów możliwość realizacji wybranych zajęć edukacyjnych indywidualnie z dzieckiem lub w grupie liczącej do pięciu uczniów pozostawiono do decyzji Zespołu. Ten nie wybrał dla ucznia takiej formy wsparcia. Zdecydowano, że uczeń będzie realizował zajęcia z zespołem klasowym przy wsparciu dodatkowo zatrudnionej osoby oraz przy współpracy nauczyciela posiadającego kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej. Takie rozwiązanie (tj. kształcenie w systemie klasowo-lekcyjnym przy wsparciu dodatkowej osoby) także było przewidziane w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego dla tego ucznia.

Zespół w wymaganym terminie opracował dla każdego ucznia indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (IPET), który zawierał wszystkie wymagane elementy określone w § 6 ust. 1 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. W IPET zaplanowano formy wsparcia uczniów wynikające z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz WOPFU. W IPET, dokonywano szczegółowej charakterystyki ucznia, sformułowano cele rozwojowe, terapeutyczne oraz edukacyjne, szczegółowo wymieniono metody i formy pracy z uczniem (warunki zewnętrzne, organizacja pracy na zajęciach, prace domowe, egzekwowanie wiedzy, motywowanie i ocenianie, zakres dostosowania form i metod pracy w obrębie poszczególnych przedmiotów). Wyprecyzowano działania o charakterze rewalidacyjnym oraz o charakterze terapeutycznym oraz zalecenia w sytuacji nieprawidłowego zachowania ucznia. Podano formy i zakres udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar jej godzin. Wskazano działania wspierające rodziców ucznia oraz zakres współpracy z placówkami specjalistycznymi w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Szczegółowo przedstawiono zakres współpracy nauczycieli i specjalistów. Zamieszczono zapisy odnośnie ewaluacji WOPFU. Każdorazowo o posiedzeniach Zespołu pisemnie zawiadamiano rodziców ucznia.

(akta kontroli str. 435-747 i 784-789)

c). Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Busku-Zdroju wydała opinię wskazującą na potrzebę objęcia, w roku szkolnym 2018/2019, jednego z uczniów zindywidualizowaną ścieżką kształcenia. Przed wydaniem opinii, na podstawie obserwacji nauczycieli uczących, Szkoła sporządziła pisemną informację dotyczącą tego ucznia. Wynikało z niej, że uczeń mógł uczęszczać do Szkoły, ale ze względu

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1578 ze zm., zwane dalej rozporządzeniem o kształceniu specjalnym.

na trudności funkcjonowania, wynikające w szczególności z zachowania, nie mógł realizować wszystkich zajęć z oddziałem szkolnym.

W opinii Poradni, wydanej w związku z wnioskiem o objęcie ucznia zindywidualizowaną ścieżką kształcenia podano, że wybrane zajęcia szkolne powinny być realizowane z uczniem indywidualnie, a w oddziaływaniach psychologiczno-pedagogicznych na terenie Szkoły, uczeń powinien być otaczany zindywidualizowaną pomocą. W opinii zalecono prowadzenie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, a także zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne. Zajęcia dla tego ucznia zaplanowano zgodnie z tymi zaleceniami.

Zindywidualizowana ścieżka kształcenia była realizowana do 31 grudnia 2018 r. w związku z koniecznością organizacji kształcenia specjalnego dla tego ucznia, na podstawie orzeczenia, które wpłynęło do Szkoły 29 listopada 2019 r. Terminowo opracowano WOPFU oraz IPET dla ucznia. Zgodnie z zaleceniami orzeczenia, został on objęty zajęciami rewalidacji indywidualnej w wymiarze 2 godzin tygodniowo, prowadzonych przez specjalistę w zakresie terapii i rewalidacji osób ze spektrum autyzmu. Ponadto uczeń kontynuował udział w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych w wymiarze jednej godziny tygodniowo (w trzysobowej grupie) oraz zajęciach rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne w wymiarze jednej godziny tygodniowo (zajęcia prowadzone indywidualnie). Zgodnie z zaleceniami orzeczenia uczeń został włączony do zespołu klasowego i miał zapewnione dodatkowe wsparcie ze strony osoby pełniącej funkcję pomocy nauczyciela (w wymiarze 15 godzin/tygodniowo).

(akta kontroli str. 774-781, 799, 822-823, 1338-1339 i 1352)

d). Trzej uczniowie wybrani do szczegółowego badania korzystali z nauczania indywidualnego na podstawie orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania, w tym dwóch uczniów w latach szkolnych: 2016/2017, 2017/2018 oraz 2018/2019, a trzeci – w 2018/2019. Szkoła dla dwóch uczniów zorganizowała w roku szkolnym 2017/2018 nauczanie indywidualne w wymiarze 9 godzin tygodniowo (klasy V i VI), natomiast w roku szkolnym 2018/2019 w wymiarze 11,5 godziny tygodniowo (klasa VII). Trzeci z uczniów⁸ posiadał oprócz orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania w roku szkolnym 2018/2019, a także opinię dotyczącą *dostosowania wymagań szkolnych do możliwości psychofizycznych i potrzeb edukacyjnych ucznia ze względu na specyficzne trudności w uczeniu się (dysleksja)*. Szkoła zorganizowała temu uczniowi nauczanie indywidualne w wymiarze 8,25 godziny tygodniowo (klasa V). Ponadto zgodnie z wydaną opinią uczeń realizował zajęcia korekcyjno-kompensacyjne w wymiarze dwóch godzin tygodniowo.

Wymiar zajęć w ramach indywidualnego nauczania był zgodny z § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży⁹. Zajęcia były realizowane w czterech lub pięciu dniach tygodnia. Ww. uczniowie nauczanie indywidualne realizowali w domu. Każdorazowo zajęcia nauczania indywidualnego zostały uwzględnione w arkuszu organizacyjnym Szkoły.

(akta kontroli str. 799-807 i 1337)

e). Nauczyciele uczący w oddziałach szkolnych wybranych do próby (klasa VI i VIII), przeprowadzali, dwa razy w roku szkolnym diagnozę pedagogiczną uczniów. Potrzeby uczniów w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej identyfikowano na podstawie orzeczeń oraz opinii poradni psychologiczno-pedagogicznych, a także na podstawie obserwacji nauczycieli, przy wsparciu pedagoga, logopedy oraz psychologa.

⁸ Uczeń ten pierwotnie miał być objęty zindywidualizowaną ścieżką kształcenia, co zostało opisane w ppkt 1.2a).

⁹ Dz. U. poz. 1616.

W klasie VI, liczącej 23 uczniów było trzech uczniów posiadających orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej (dwóch o potrzebie nauczania indywidualnego, natomiast trzeci o potrzebie kształcenia specjalnego). Jeden z uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego miał również opinię o dysleksji. Ponadto w klasie był uczeń z opinią o trudności w uczeniu się oraz uczeń z opinią o dysortografii.

W klasie VIII, liczącej 27 uczniów było dwóch uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego. Ponadto w klasie było trzech uczniów z opinią o dysleksji oraz trzech uczniów z opinią o trudnościach adaptacyjnych.

Na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej ww. dwóch klas ustalono, że zidentyfikowano indywidualne potrzeby uczniów w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej na podstawie orzeczeń i opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz obserwacji nauczycieli, przy wsparciu pedagoga i psychologa szkolnego oraz zaplanowano adekwatne wsparcie.

Szkoła w sposób stały współpracowała z rodzicami uczniów. Byli oni każdorazowo informowani przez Szkołę o planowanych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Potwierdzali ten fakt podpisem składanym na formularzu *Informacji do rodziców o zaplanowanych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej*.

(akta kontroli str. 808-810, 841-844 i 887-891)

1.3. Zaplanowanie indywidualnych dostosowań, w tym uwzględniających nowe formy wsparcia

a). Zespół dla wszystkich uczniów, których dokumentacja była objęta badaniem (sześciu), posiadających orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia, specjalnego opracował WOPFU oraz IPET, uwzględniając diagnozę i zalecenia określone w orzeczeniach. W dokumentach tych określono obowiązek wsparcia uczniów zajęciami rewalidacyjnymi w wymiarze 2 godzin tygodniowo, w tym prowadzonych przez: psychologa, a także przez terapeutę pedagogicznego, tyflop pedagoga, surdopedagoga oraz specjalistę w zakresie autyzmu. W roku szkolnym 2017/2018 dwóch, a w 2018/2019 czterech uczniów otrzymało wsparcie dodatkowej osoby, tj. pomocy nauczyciela i/lub pedagoga specjalnego. Osoby zatrudnione na tym stanowisku miały wykształcenie psychologiczne, ekonomiczne lub medyczne. Do ich zadań należało wspieranie uczniów w toku zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, odpowiednio do wskazań IPET oraz wskazówek nauczycieli i pedagoga specjalnego koordynującego to kształcenie.

Każdorazowo IPET został opracowany terminowo, stosownie do wymogów § 6 ust. 5 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. Na podstawie rekomendacji IPET decyzję o udzieleniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej podejmował dyrektor Szkoły. Decyzja była udzielana na formularzu uwzględniającym poszczególne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej (np. zajęcia rozwijające kompetencje, zajęcia rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne, zajęcia logopedyczne).

(akta kontroli str. 808-810, 845-851 i 1336)

b). Szkoła zapewniła uczniowi objętemu zindywidualizowaną ścieżką kształcenia w roku szkolnym 2018/2019 rodzaje zajęć, określonych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Zindywidualizowana ścieżka kształcenia obejmowała edukację polonistyczną (3 godziny tygodniowo) oraz edukację matematyczną (2 godziny tygodniowo). Pozostałe zajęcia uczeń realizował z klasą. Ponadto zapewniono zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, a także zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne (po jednej godzinie tygodniowo). Zajęcia te zostały ujęte w aneksie do arkusza organizacyjnego Szkoły.

(akta kontroli str. 774-781, 799 i 822-823)

c). Uczniowie dwóch poddanych sprawdzeniu klas Szkoły, posiadający opinie oraz orzeczenia korzystali w zależności od potrzeb z zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, rozwijających zdolność uczenia się, dydaktyczno-wyrównawczych lub rozwijających uzdolnienia. Liczebność klas wyniosła 23 oraz 27 uczniów.

Uczniom pierwszej z klas udzielono wsparcia w następującym zakresie:

- rok szkolny 2017/2018, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne – 3 osoby, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego – 8 osób, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki – 8 osób, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka angielskiego – 8 osób, zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się – 14 osób, zajęcia rozwijające uzdolnienia sportowe – 8 osób;

- rok szkolny 2018/2019, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne – 4 osoby, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego – 7 osób, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka angielskiego – 8 osób.

Uczniom drugiej z klas udzielono wsparcia w następującym zakresie:

- rok szkolny 2017/2018, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne – 2 osoby (indywidualnie), zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z przyrody – 5 osób, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki – 8 osób;

- rok szkolny 2018/2019, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne (1 osoba indywidualnie oraz 1 osoba w grupie dwuosobowej), zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki – 4 osoby.

Uczniowie mogli korzystać z więcej niż jednego rodzaju zajęć.

W Szkole udzielano pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach wymienionych w § 6 ust. 2 pkt 2-9 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. Z poszczególnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej skorzystało w okresie objętym kontrolą: zajęcia rozwijające uzdolnienia – 67 uczniów, zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się – 25, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze – 236, zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne – 126, logopedyczne – 88, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne – 9, terapia psychologiczna – 15), zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – 194, zindywidualizowana ścieżka kształcenia – 3, porady i konsultacje – 33, warsztaty – 774 (uczniowie korzystali z więcej niż jednego rodzaju zajęć, niektórzy nawet z czterech form).

Zajęcia logopedyczne w Szkole były organizowane dla uczniów z deficytami kompetencji i zaburzeń sprawności językowych. We wrześniu każdego roku wszyscy uczniowie klas pierwszych i klasy zerowej mieli wykonywane badania przesiewowe, na podstawie których kwalifikowano dzieci na badania indywidualne, a na ich podstawie wyodrębniano ww. grupy ćwiczeniowe o liczebności zgodnej z przepisami. W zajęciach logopedycznych uczestniczyło ogółem 88 uczniów (głównie z klas I-III).

W roku szkolnym 2017/2018 psycholog szkolny wspólnie z wychowawcami klas trzecich przeprowadzili przesiewowe badania z wykorzystaniem narzędzia *Skala Ryzyka Dysleksji*¹⁰. Wyniki tego badania przekazano wychowawcom klas, wskazywały one na konieczność przeprowadzenia dodatkowych, pogłębionych analiz z wykorzystaniem innych narzędzi o bardziej wrażliwych skalach. Badania poszerzone zostały zaplanowane na następne lata szkolne.

(akta kontroli str. 854-880, 887-891, 913, 918 i 1340)

d). Szkoła była dobrze przygotowana do pracy z uczniami wymagającymi szczególnej pomocy. Zajęcia rewalidacyjne z uczniami realizującymi kształcenie specjalne prowadzili nauczyciele posiadający wymagane uprawnienia. W Szkole kwalifikacje do prowadzenia tych zajęć posiadali nauczyciele: oligofrenopedagogika

¹⁰ Opracowanego przez prof. Martę Bogdanowicz (<https://www.ptd.edu.pl>).

– 14, surdopedagogika – 2, tyflopädagogika – 2, logopedia – 1, terapia pedagogiczna – 13.

(akta kontroli str. 782-789, 892-895 i 1339)

1.4. Zaplanowanie współpracy z rodzicami i z innymi placówkami działającymi na rzecz dzieci

Szkoła prowadziła współpracę z Powiatowym Ośrodkiem Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Busku-Zdroju. Nauczyciele korzystali z różnych form doskonalenia oferowanych przez ww. podmiot. Nauczyciele uczestniczyli w warsztatach oraz szkoleniach: *Planowanie pracy z uczniem z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej, Formy i metody indywidualizacji pracy na lekcji, Diagnoza dziecka w edukacji przedszkolnej, Aktualny stan prawa oświatowego (zmiany w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych)*. Sześciu nauczycieli ukończyło studia podyplomowe właściwe dla indywidualizacji procesu kształcenia (pedagogika lecznicza, oligofrenopedagogika, autyzm – edukacja i rewalidacja osób ze spektrum autyzmu, pedagogika specjalna – rewalidacja, surdopedagogika, tyflopädagogika). Przedstawiciel Szkoły uczestniczył w konferencji zorganizowanej między innymi przez Kuratorium Oświaty w Kielcach – *Jak zrozumieć ucznia z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi. Praca z dziećmi i młodzieżą z zespołem Aspergera*.

W Szkole działał zespół ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W skład tego zespołu wchodził wychowawcy klas, psycholog i pedagog szkolny. Spotkania zespołu odbywały się kilkakrotnie w roku szkolnym (w roku szkolnym 2018/2019 zorganizowano cztery takie spotkania) – oddzielnie dla nauczycieli i wychowawców klas młodszych (0-III klasy) i starszych (IV-VIII). Podczas spotkań omawiano zmiany w przepisach oświatowych odnośnie indywidualizacji procesu kształcenia, dokonywano oceny efektów udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także dostosowania wymagań do potrzeb i możliwości edukacyjnych uczniów. Omawiano również indywidualne przypadki uczniów wymagających wsparcia.

W sprawozdaniu z pracy tego zespołu za rok 2018/2019 zwrócono uwagę na potrzebę dokładnego analizowania sytuacji uczniów kierowanych na różne formy pomocy, aby niepotrzebnie nie mnożyć grup w poszczególnych formach pomocy i obejmować wsparciem tylko tych uczniów, którzy tego potrzebują.

Szkoła w sposób stały współpracowała w rodzicami uczniów. W ramach tej współpracy zorganizowano konsultacje w Szkole z pedagogiem, psychologiem oraz logopedą. Rodzice byli pisemnie zawiadamiani o posiedzeniach Zespołów opracowujących WOPFU oraz IPET i możliwości uczestniczenia w tych spotkaniach.

(akta kontroli str. 811-817, 917)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niepodpisaniu trzech WOPFU dotyczących dwóch uczniów objętych badaniem, przez wszystkich członków Zespołu, dokonującego tej oceny. Obowiązek w tym zakresie wynikał z § 6 ust. 9 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. Dyrektor Szkoły Marek Madetko wyjaśnił, że sytuacja ta wynikała z przeoczenia.

(akta kontroli str. 465, 554, 560 i 1349-1351)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w zakresie wdrożenia zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania, które weszły w życie z dniem 1 września 2017 r., stwierdzona nieprawidłowość nie miała wpływu na działania Szkoły w tym obszarze.

W Szkole prawidłowo zorganizowano kształcenie specjalne, nauczanie indywidualne oraz zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia. Prowadzono rozpoznanie uczniów w oddziałach klasowych w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W Szkole udzielano tej pomocy w formie wymaganej obowiązującymi przepisami. W przypadku dwóch uczniów objętych badaniem, trzy opracowane WOPFU nie zostały podpisane przez wszystkie osoby prowadzące z nimi zajęcia.

OBSZAR

2. Monitorowanie wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu faktycznego

2.1.-2.2 Dokumentowanie i monitorowanie przez nauczycieli i specjalistów postępów rozwoju i efektów kształcenia uczniów oraz ewaluacja wdrożonych działań

Szkoła prowadziła następującą dokumentację przebiegu nauczania: dzienniki lekcyjne (dla każdego oddziału), dzienniki pracy specjalistów (psychologa, pedagoga, logopedy), a także dzienniki innych zajęć (korekcyjno-kompensacyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych, rozwijających umiejętność uczenia się, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, rozwijających uzdolnienia, terapii psychologicznej, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, nauczania indywidualnego), a także dzienniki organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej (prowadzone przez wychowawców klas). W Szkole prowadzono również indywidualne teczki uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną oraz dzienniki zajęć rewalidacyjnych. Dzienniki pedagoga, psychologa, logopedy oraz organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadzone były dla wszystkich uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną. W każdym z tych dzienników można było jednak wyodrębnić zajęcia przeznaczone dla danego ucznia. Pozostałe dzienniki były prowadzone odrębnie dla każdego ucznia.

Dzienniki prowadzone dla uczniów objętych szczegółowym badaniem (nauczanie specjalne, nauczanie indywidualne oraz zindywidualizowana ścieżka kształcenia), zawierały wszystkie elementy określone w § 11 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji¹¹. Ponadto uczniowie objęci nauczaniem indywidualnym lub zindywidualizowaną ścieżką kształcenia byli wpisani do dziennika lekcyjnego danego oddziału.

Dokumentacja, o której mowa wyżej pozwalała na monitorowanie przez nauczycieli i dyrekcję efektów kształcenia.

(akta kontroli str. 823-833, 852 i 896)

Na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej ucznia objętego zindywidualizowaną ścieżką kształcenia, obejmującą edukację polonistyczną oraz edukację matematyczną ustalono, że realizacja zajęć przez ucznia z tych przedmiotów wyniosła 95%. Ponadto uczeń zrealizował w podobnym wymiarze zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne.

(akta kontroli str. 822-833)

Dla uczniów objętych kształceniem specjalnym dokonywano, dwa razy w roku szkolnym WOPFU, zgodnie z § 6 ust. 9 rozporządzenia o kształceniu specjalnym.

W odniesieniu do ucznia objętego zindywidualizowaną ścieżką kształcenia zmodyfikowano wsparcie po uzyskaniu przez tego ucznia orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

(akta kontroli str. 822-833 i 897-911)

¹¹ Dz. U. poz. 1646 ze zm.

2.3. Nadzór dyrektora szkoły

a). Dyrektor Szkoły podejmował działania związane z monitorowaniem organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów. Prowadzono wykaz uczniów objętych tą pomocą za poszczególne lata szkolne, z uwzględnieniem następujących form wsparcia: zajęcia (rewalidacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, rozwijające uzdolnienia, rozwijające umiejętność uczenia się), terapia psychologiczna, porady oraz konsultacje pedagoga i psychologa.

(akta kontroli str. 784-789, 887-891 i 854-880)

b). Dyrektor Szkoły opracował roczne plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2017/2018 i 2018/2019, w których zawarto wymagane elementy. Plan nadzoru obejmował między innymi udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Szkole. W planie na rok szkolny 2017/2018 ujęto w ramach obserwacji doradczo-doskonalących pracę nauczycieli, wspomaganie wszechstronnego rozwoju dziecka zgodnie z indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi i rozwojowymi, systematyczne diagnozowanie postępów uczniów, wspieranie dzieci wymagających pomocy oraz indywidualizowanie podejścia do każdego dziecka, które wymagało takiego wsparcia.

Dyrektor przeprowadzał kontrole dzienników zajęć wspierających uczniów, obserwował zajęcia, przeprowadzał rozmowy z rodzicami uczniów. W roku szkolnym 2018/2019 w ramach ewaluacji wewnętrznej przeanalizowano organizację i realizację form pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom i rodzicom. Wyniki tej ewaluacji zawarto w *Raporcie*, w którym stwierdzono między innymi, że Szkoła: realizowała zadania wynikające z przepisów oświatowych dotyczących wspierania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; stworzyła prawidłowe warunki do wykonywania zadań z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym poprzez zatrudnienie odpowiednich specjalistów do udzielania tej pomocy; rodzice zostali poinformowani o proponowanych dla dziecka formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W *Raporcie* podano, że nauczyciele zostali zapoznani z procedurami organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Wychowawcy klas prowadzili dzienniki pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w którym dokumentowano wszelkie działania w tym zakresie.

Szkoła współpracowała z różnymi instytucjami wspierającymi pracę Szkoły, tj. m.in.: Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Busku-Zdroju, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Busku-Zdroju, a także Powiatowym Ośrodkiem Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Busku-Zdroju. W ww. *Raporcie* stwierdzono, że współpraca w powyższymi instytucjami była pomocna w diagnozowaniu uczniów, wspierała rodziców w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli str. 364-424)

c). Na posiedzeniach Rady Pedagogicznej Szkoły 25 czerwca 2018 r. oraz 24 czerwca 2019 r. szczegółowo omówiono realizację w Szkole zadań dotyczących indywidualizacji procesu nauczania w następstwie wprowadzonych od 1 września 2017 r. zmian w przepisach. Według zapisów zawartych w tych protokołach, Szkoła prawidłowo była przygotowana do realizacji ww. zadań.

(akta kontroli str. 811-817 i 912-918)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w zakresie monitorowania wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania.

OBSZAR

3. Efekty zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu faktycznego

3.1. Rozwój i integracja ze środowiskiem szkolnym uczniów objętych indywidualizacją kształcenia, w tym w ramach nowych form wsparcia

W Szkole wspierano uczniów poprzez organizację zajęć: rewalidacyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, rozwijających uzdolnienia i rozwijających umiejętności uczenia się.

Specjaliści prowadzący te zajęcia dokonywali oceny ich postępów oraz formułowali wnioski do dalszej pracy, dokonywano oceny efektywności udzielonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W odniesieniu do uczniów poddanych badaniu podniesiono ich duże zaangażowanie podczas prowadzonych zajęć oraz motywację do pracy. W wyniku prowadzonych zajęć uczniowie poprawili komunikację werbalną, podnieśli umiejętności rozpoznawania i identyfikowania emocji, wystąpił postęp w nawiązywaniu relacji z rówieśnikami, a także spostrzegawczości i percepcji wzrokowo-przestrzennej. W przypadku jednej uczennicy objętej kształceniem specjalnym ujawniły się zdolności plastyczne, w przypadku innego ucznia Zespół stwierdził, że poprawiły się jego wypowiedzi pod względem składniowym i fleksyjnym. W odniesieniu do innego ucznia, który nie osiągał zaplanowanych efektów wsparcia, wspomniano, że leczenie farmakologiczne mogło wpłynąć na ich funkcjonowanie i gorsze wyniki pracy.

(akta kontroli str. 784-789, 897-911 i 1338-1339)

3.2. Edukacja uczniów objętych indywidualizacją kształcenia

Uczniowie objęci kształceniem specjalnym, wybrani do próby, realizowali zajęcia z zespołem klasowym. Analizie poddano oceny roczne uzyskane przez tych uczniów z czterech przedmiotów przed wprowadzeniem zmian w przepisach oświatowych i po ich wprowadzeniu. Pod uwagę wzięto oceny z języka polskiego, języka angielskiego, matematyki oraz informatyki. Oceny uczniów nie pogorszyły się. W przypadku dwóch uczniów uzyskano poprawę. Jeden z uczniów z ww. przedmiotów uzyskał oceny bardzo dobre, a jeden oceny celujące. Uczeń objęty indywidualizowaną ścieżką kształcenia poprawnie radził sobie w zakresie podstawowych umiejętności wymaganych podstawą programową.

(akta kontroli str. 897-920 i 1338)

3.3. Wpływ wprowadzonych zmian na pracę szkoły

Według wyjaśnień Dyrektora Szkoły oraz członków zespołu ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wprowadzone zmiany wynikające z indywidualizacji nauczania uczniów ze specjalnymi potrzebami przyniosły pozytywne efekty dla pracy Szkoły.

- zwiększono liczbę specjalistów pracujących z dziećmi objętymi kształceniem specjalnym; nauczyciele uzyskali nowe kwalifikacje (tyflopodagog, surdopedagog, specjalista w zakresie terapii autyzmu); uczniowie otrzymują adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb wsparcie;
- zatrudniono nauczyciela posiadającego kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia specjalnego

z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego;

- zatrudniono osoby pełniąc funkcje pomocy nauczyciela, jako dodatkowe wsparcie dla uczniów objętych kształceniem specjalnym;
- istnieje możliwość zorganizowania zindywidualizowanej ścieżki kształcenia jako dodatkowej formy pomocy dzieciom (pozwala ona na indywidualizację nauczania przy jednoczesnym umożliwieniu dziecku kontaktów z grupą rówieśniczą, uczestniczeniu w życiu klasy i Szkoły).

(akta kontroli str. 881)

Uczniom objętym kształceniem specjalnym wybranym do badania zorganizowano zajęcia rewalidacyjne w równomiernie rozłożone ciągu lekcyjnym w poszczególnych dniach tygodnia, tj. w trakcie zajęć lekcyjnych lub bezpośrednio po zajęciach. Uczeń realizujący zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia realizował zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz zajęcia rozwijające kompetencje społeczne bezpośrednio po zajęciach lekcyjnych (w godzinach 11.40-13.20).

(akta kontroli str. 1342-1348)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że w Szkole na bieżąco analizowano wpływ wdrożonych zmian na jakość i wyniki pracy Szkoły. Wprowadzenie zajęć rozwijających umiejętność uczenia się oraz zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne dla uczniów wpłynęło na poprawę funkcjonowania uczniów w Szkole. Zajęcia te były prowadzone przez psychologa szkolnego. Doskonalenie umiejętności interpersonalnych pozytywnie wpłynęło na samoocenę uczniów oraz pozwoliło na kształtowanie pozytywnych relacji z nauczycielami i rówieśnikami. Udział w zajęciach rozwijających umiejętność uczenia się spowodował wzrost efektywności uczenia się, co przełożyło się generalnie na lepsze wyniki edukacyjne tych uczniów. Indywidualizacja nauczania pozwoliła na lepsze wykorzystywanie potencjału uczniów, dostosowanie form i metod pracy do ich możliwości, co w efekcie przyniosło zwiększenie motywacji uczniów do pracy. Doskonalenie kompetencji społecznych uczniów spowodowało lepsze ich funkcjonowanie w roli ucznia, zaangażowanie w życie środowiska szkolnego. Uczniowie chętniej brali udział w konkursach (historyczny, mitologiczny, zajęcia SKS), rozwijali swoje predyspozycje poprzez udział w zajęciach rozwijających uzdolnienia, kołach zainteresowań.

(akta kontroli str. 1341)

W toku kontroli przekazano wszystkim nauczycielom zatrudnionym w Szkole oraz 100 rodzicom uczniów Szkoły anonimową i dobrowolną ankietę odnośnie indywidualizacji procesu nauczania.

Wszyscy rodzice uczniów (100 osób) zwrócili wypełnione ankiety. Sposób prowadzenia w Szkole akcji informacyjnej na temat zmian od września 2017 r. przepisów dotyczących indywidualizacji kształcenia, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 80% rodziców. Rozpoznawanie w Szkole indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 90% rodziców. Dostosowanie wymagań edukacyjnych oraz stosowanych metod pracy z uczniem do jego indywidualnych potrzeb i możliwości w Szkole, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 88% rodziców. Wspomaganie indywidualnego rozwoju dziecka (poznawczego, emocjonalnego, poznawczego) w Szkole, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 89% rodziców. Wspieranie rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijania ich umiejętności wychowawczych w Szkole, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 92% rodziców. Sposób radzenia sobie w Szkole z tzw. *uczniami trudnymi*, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 78% rodziców.

Wypełnione ankiety zwróciło 50 nauczycieli zatrudnionych w Szkole. Możliwości nauczycieli związane z potrzebą rozpoznawania w Szkole możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych uczniów, ich sytuacji społecznej, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 98% osób. Możliwości nauczycieli w zakresie dostosowania treści, wymagań edukacyjnych i organizacji kształcenia oraz stosowanych metod pracy z uczniem do jego indywidualnych potrzeb i możliwości w Szkole, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 96% osób. Możliwości nauczycieli w zakresie wspomagania indywidualnego rozwoju każdego dziecka – poznawczego, emocjonalnego oraz społecznego w Szkole, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 92% uczniów. Możliwości nauczycieli w zakresie radzenia sobie w Szkole z tzw. *uczniami trudnymi*, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 90% osób. Możliwości nauczycieli w zakresie udzielania wsparcia dla uczniów zdolnych, bardzo dobrze lub dobrze oceniło 98% osób. Połowa nauczycieli (25 osób) neutralnie oceniła zmiany w przepisach oświatowych w zakresie indywidualizacji kształcenia w ostatnich dwóch latach szkolnych (od września 2017 r.). Pozytywnie w niektórych obszarach, a negatywnie w innych, zmiany te oceniło 34% nauczycieli. Pozytywnie zmiany oceniło 10% nauczycieli.

(akta kontroli str. 921-928)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie efekty zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania w skontrolowanej jednostce.

W wyniku wprowadzonych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej stosownie do zidentyfikowanych potrzeb, uzyskano zaplanowane efekty dotyczące kształtowania i rozwijania u uczniów umiejętności uczenia się, wspierano uczniów w rozwoju dojrzałości emocjonalnej, niwelowano trudności w funkcjonowaniu szkolnym, co w efekcie wpłynęło na poprawę pracy Szkoły.

IV. Uwagi i wniosek

Wniosek

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnioskuje o zapewnienie podpisywania WOPFU przez wszystkie osoby prowadzące zajęcia z uczniem.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, 31 stycznia 2020 r.

Kontroler
Zbigniew Jurkowski
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis